BIBLIOTECA „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 56-lea
12 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. Nr. 24.464/939

Nr. 226 Sâmbătă 19 August 1939
12 Pagini
P IIII

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE IN ȚARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

DIRECTOR
ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

Igiena Capitalei

In continuă prefacere, Bucureștii iau din ce în ce mai mult aspectul unei metropole occidentale. Regiunea lacurilor asanate din nordul Capitalei, cu minunatele alei ce dau aparența unei grădini imense, bulevardele cu bogăția lor de lumini, străzile centrale îngrijite și curate, clădirile monumentale — cu rezerva unora a căror stridentă lipsă de gust pune o pată de umbră ansamblului — totul face ca primul oraș al țării să înceapă a deveni demn de rangul și de situația sa.

Paralel cu aceste prefaceri, conducătorii edilității municipale, trebue să dea o mai mare atenție higienei publice în genere, controlând toate ramurile de care depinde sănătatea tuturora.

Străzile din marginea orașului, locuințele insalubre dela periferie, curățenia birturilor, restaurantelor și magazinelor cari vând alimente, controlul strandurilor — prilej permanent de infecție și de molime — controlul piețelor de desfacere și atâtea alte obiective trebue să aibă mereu în vedere cei ce cunosc situația reală și știu cerințele unui oraș modern.

Nu e vorba de „razzii" ori de „inspecții lunare", ci de un sistem permanent, cu metode civilizate de persuasiune, de convingere; un control zilnic, atent înțelegător, cu sugestii și soluții de îndreptare; o grije de fiecare clipă pentru îndrumarea neștiutorilor ori a recalcitranților. O lărgire a gratuității dezinfectărilor și obligativitatea curățeniei personalului în întreprinderile alimentare, trebue să constitue lucruri elementare pentru paznicii sănătății Capitalei.

La capitolul referitor la aspectul străzilor trebue înglobată și problema mulțimii cerșetorilor, murdari și zdrențăroși cari ațin calea trecătorilor și pătrund chiar prin localurile din centru.

Este o chestiune de omenie și de civilizație să se rezolve fără întârziere această problemă ce dă Capitalei un aspect de târg oriental.

Să fie reluat proectul pe care în România mică îl realizase edilitatea de atunci, pentru că totul, nu numai fațada, trebue să fie în ritmul progresului, la pas cu lucrările de transformare și de înfrumusețare.

Tocmai pentrucă nimeni nu cere imposibilul, că e vorba doar de un surplus de vigilență, un adaos la îndeplinirea conștiincioasă a datoriei celor în drept, subliniem aceste doleanțe, cu credința că se va instaura acel sistem permanent de igienă publică pretins imperios și de cerințele vieții moderne și de prestigiul pe care trebue să-l aibă Capitala unei țări cu 20 milioane locuitori.

Era ca o bucurie pământului...

de AL. GREGORIAN

Am călătorit iarăși prin această Transilvanie plină de meri și de chipuri luminoase.

Imi plac câmpurile și colinele ei care jinduesc după dogorile soarelui.

Imi plac acești țărani blânzi și cumsecade, cu vorbă cuminte și pas rar, îndesat din călcâe — mers de stăpâni — și mi-e drag să-i văd întinzându-mi mâini prietenești și late ca niște săbii de daci și să-i aud spunându-mi melodios: bună ziua. Au un fel anume de a tonaliza vocalele și bineța lor, dată din inimă, par'că e refrenul unui cântec. Te privesc drept în ochi și-ți măsoară surtucul cu o indiferență nejicnitoare, care vine din conștiința nobleții lor de rasă. Sunt adevărați „domni" în cioareci albi, cum va fi purtat cândva Burebista, și cu pălării mici, care lasă să li se vadă bine fruntea și să poată privi liberi în sus.

Prezența dominatoare a acestor oameni alci e întremătoare, căci ei sunt o întregire firească a peisagiului domol din platoul țării; fac o unitate organică și armonioasă cu pământul transilvan.

E, ași spune, sentimentul plenar al bățtinășiei care le dă această prestanță și care radiază și se comunică din ei la toate lucrurile din jur. Cuvântul potrivit, pentru ceeace exprimă chipurile lor dela prima vedere, e seninătate; o seninătate care se urzește numai din echilibrul lăuntric reflecând liniștea și siguranța conștiinței neclintită de urgiile vremurilor sau de vreo silnice a stăpânirilor trecătoare.

Imi povestea un intelectual arădan de purtarea bărbată a episcopului Andrei Mager în împrejurările tulburi din Martie trecut, când, în mijlocul temerilor

(Continuare in pag. 2-a)

Aviatorul francez Rossi
a bătut recordul de viteză cu avionul

Paris, 16 (Rador). — Un comunicat al ministerului aerului arată că comandorul aviator Rossi a bătut recordul de viteză pe 10.000 km., realizând o medie de 311.621 km.

Recordul a fost bătut pe un avion „Amiot" cu două motoare de 1920 cai putere fiecare.

Recordul precedent aparținea aviației italiene și fusese stabilit de un trimotor cu 3000 cai putere, care realizase o viteză mijlocie de 236,970 km.

UN MILION DE CĂȘTI

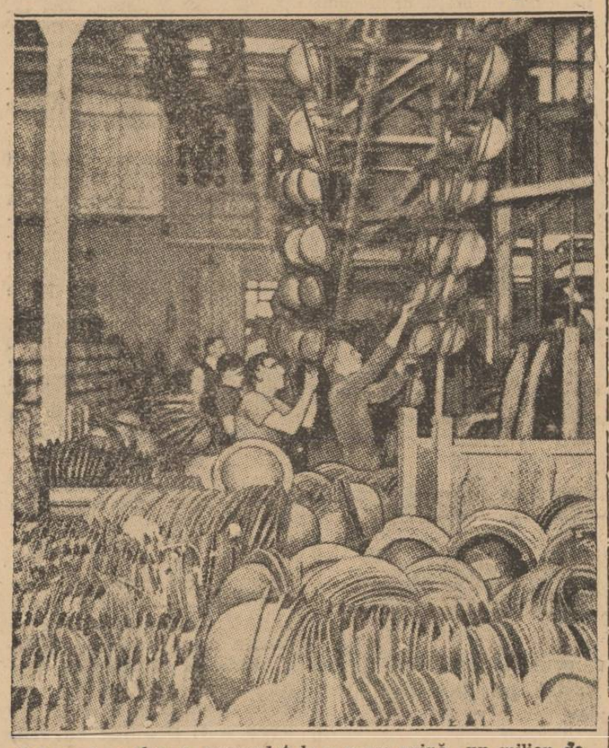

Guvernul englez a comandat la o mare uzină un milion de căști de oțel destinate personalului din serviciul de apărare pasivă

IMPERATIVELE POLITICEI ROMÂNEȘTI

„Ceea ce este românesc nu se poate da, ceea ce este românesc se va apăra și, mai mult decât aceasta, dacă cineva este iubitor de pace, el trebue să știe că granițele odată brăzdate nu se pot schimba fără o primejdie de cataclism mondial".

Aceste cuvinte rostite de M. S. Regele Carol al II-lea sintetizează nu numai o politică dar o înaltă concepție de morală internațională. Ele cristalizează un principiu de etică și de justiție care are o egală valoare și un caracter imperativ atât pe plan național cât și pe plan internațional. In cuvintele M. S. Regelui trăește principiul de bază al politicei noastre externe, ele alcătuesc condițiunea relațiunilor noastre cu celelalte state și pun în lumină caracterul de permanență al unei situații de fapt dobândită prin mari și dureroase sacrificii în lupta pentru dreptate și adevăr.

Suveranul României n'a recurs, pentru a fixa poziția României în aceste momente de gravă tensiune internațională, la fraze inutile, la retorica atât de des întrebuințată în vremurile de azi. In cuvinte simple dar hotărîte și clare, Regele Carol a fixat această poziție: **„Ceea ce este românesc nu se poate da, ceea ce este românesc se va apăra".**

Prin această formulă lapidară Majestatea Sa a făcut să se știe odată mai mult că România nu are nici un gând ofensiv, că ea nu are nici o revendicare teritorială de făcut, că nu cere nimic de la nimeni dar că dacă se vor ridica de alții pretențiuni asupra oricărei părți din teritoriul românesc, „ceeace este românesc se va apăra" cu hotărîre, cu orice sacrificiu și împotriva oricui. Este o politică națională, cinstită, dreaptă, justificată de drepturi imprescriptibile și de complexul istoric al neamului românesc, este mai presus de toate o politică de un înalt înțeles moral fiindcă, aplicată pe plan internațional, ea devine, prin generalizare, o condițiune esențială, singura condițiune pentru asigurarea păcei între popoare.

„Dacă cineva este iubitor de pace, el trebue să știe că granițele odată brăzdate nu se pot schimba fără o primejdie de cataclism mondial" — a spus Regele României, exprimând astfel nu numai un principiu de politică națională ci și unul general, valabil pretutindeni, valabil totdeauna pentru orice stat, pentru orice națiune.

Nu poate fi pace dacă nu se respectă granițele fiecăruia, nu poate fi pace atâta vreme cât conducătorii statelor nu vor avea ca principiu permanent al politicei lor externe, respectul frunțariilor altora — nu va fi pace câtă vreme națiunile nu vor fi sigure că se pot dezvolta liniștite în granițele lor.

Majestatea Sa a arătat că orice atingere de frontieră, orice încercare de a se încălca o graniță străină nu va provoca numai un conflict local ci va dezlănțui în mod fatal grozăvia unui război general.

Dacă într'adevăr aceste principii exprimate de Suveranul României, principii care „sunt în sufletul fiecărui român" și care reprezintă o realitate a politicei românești ar fi aplicate de toată lumea, ar înceta imediat orice îngrijorare pentru ziua de mâine, fiindcă orice altă problemă de altă natură decât teritorială, poate fi soluționată pe cale pacinică, prin negocieri de bună credință. Tensiunea internațională a devenit mai ales gravă de când a încetat respectul granițelor fiecărui stat.

Și primejdia războiului s'a apropiat de când au apărut, în vocabularul internațional, formule noui pentru justificarea dreptului de încălcare a granițelor altora. Ingrijorarea a cuprins pe toată lumea din acest moment și din ea s'a născut necesitatea înarmărilor masive și permanentizarea unei stări de război care a adus exasperarea generală de azi.

In ziua când principiile enunțate de M. S. Regele vor fi adoptate cu sinceritate de toată lumea și când toți acei cari au răspunderea politicei țărei lor se vor convinge că numai prin respectarea acestor principii se poate stabiliza o viață internațională pacinică și folositoare tutulor, în acea zi se va fi făcut pasul hotărîtor pe care, în fond, îl doresc toate popoarele.

Până atunci România rămâne nestrămutată pe linia ei de conduită: „cea ce este românesc nu se poate da, cea ce este românesc se va apăra".

„Strâns legate cele trei elemente ale apărării naționale, armata de uscat, marina și aeronautica — a spus M. S. Regele Carol — sunt conștiente că în ziua cea mare a chemării cu tot sufletul vor fi la datorie".

Așa va fi — și e bine să se știe că așa va fi.

PUBLICAȚIE GERMANĂ INTERZISĂ IN FRANȚA

Paris, 16 (Rador). — *Din ordinul ministerului de interne și pe baza recentului decret privitor la presa și propaganda străină, publicația germană „Cahiers Franco-Allemands" a fost interzisă în Franța.*

Această revistă, editată de Societatea Franco-Germană din Berlin și redactată în limba franceză, publicase în ultimele numere articole pe cari ministerul de interne le-a socotit foarte tendențioase. Iată pentru ce s'a hotărât interzicerea revistei.

—oxo◆oxo—

NOTE

In amintirea lui Traian Demetrescu

O notă prizărită, trimisă de un corespondent al nostru din provincie, ne-a mișcat prin modestia dar și prin noutatea lucrului comunicat. Pe această cale am aflat că zilele trecute s'au găsit câțiva oameni cari și-au adus aminte de poetul Traian Demetrescu..

Membrii secției unui cămin cultural, în trecere prin Capitala Olteniei, s'au abătut prin cimitirul unde odihnește poetul „Sensitivelor" și, cu mâini mângâietoare, i-au plivit buruienile de pe mormânt...

Foarte mișcătoare, această aducere aminte, din partea unor oameni cari, — neținând cuvântări și netrimițându-și numele și fotografia la gazetă, — s'au oprit lângă groapa duiosului și nefericitului Tradem! Ea ne impresionează ca un cald și armonios ecou „din alte vremuri", azi când — înebunită de perspectiva omuciderii în massă și năucită de amenințări de pretutindeni — omenirea vede numai pumni încleștați și figuri crispate...

Floare gingașe, răsărită pe maidanul generației trecute, plin și acela de destule bălării, și constituit de nepăsarea unei lumi care se tot caută fără să se regăsească, prea-delicatul Traian Demetrescu a trecut prin viață având ca armă unică doar inima sa de elită. Cine a reușit însă vreodată să învingă, în lupta cu sălbateca realitate, înarmat numai cu inima sa?..

Omul și-a făcut rândul, ca atâția alții... Dar e foarte trist că povestea vieții poetului, — scurt și sfâșietor episod încă neîndeajuns cunoscut cititorului român, — ca și opera lui, plină de atâta omenie și dor de lumină, au fost uitate ca și când n'ar fi fost niciodată...

M. NEGRU

Presa iugoslavă relevă discursul ținut de M. S. Regele Carol II la Constanța

Belgrad, 16 (Rador). — *Agenția „Avala" transmite:*

Toate ziarele de azi dimineață reproduc discursul pe care M. S. Regele Carol II al României l-a rostit Marți la Constanța, cu prilejul marilor solemnități organizate în acest oraș de „Ziua Mării".

Ziarele subliniază principalele pasagii din acest discurs și în deosebi acela în care Suveranul afirmă hotărîrea României de a-și apăra frontierele.

Organizație de spionaj descoperită in Polonia
Este implicat și un senator al universității germane
Serviciul special al „Universului"

Varșovia, 16 (A. T. E.). — *Autoritățile poloneze au descoperit o întinsă organizație de spionaj în următoarle împrejurări:*

In urma atacului înfăptuit la 9 August asupra vameșului Pietrzykowski și omorîrea la 14 August — polițistului Szlagel, s'au început cercetări cari au dus la prinderea asasinului acestuia din urmă, un oarecare Paul Kaleta.

La interogatoriu, Kaletă a mărturisit între altele existența unei vaste organizații de spionaj la Oppelu, în Silezia.

Această organizație era compusă din membri ai minorității germane și avea misiunea să desvălue secrete militare, făcând în acelaș timp propagandă contra statului polon și pregătind atentate în toată Polonia.

Continuându-se cercetările, au fost arestați numeroși cetățeni poloni de origină germană, între cari și secretarul german Wiesner, din Bielsko, care a fost dus la închisoarea din Tezin. Arestarea lui Wiesner s'a făcut din ordinul procurorului din Kattovice.

Pregătirile
pentru introducerea serviciului militar in Anglia s'au terminat

Londra, 16 (Rador). — **Se anunță oficial că pregătirile pentru introducerea matricolelor în cazul unui război s'au terminat.**

*

Londra, 16 (Rador). — **Azi s'a hotărît instituirea unui registru național în care vor fi trecute toate persoanele în stare să servească țara în caz de război.**

Registrul va fi astfel întocmit ca, în caz de conflict, guvernul să-l poată folosi pentru crearea unui serviciu național obligator.

Peste 65.000 de funcționari vor vizita casă cu casă, luând notă de toate datele necesare.

Serbările nautice dela Constanța

In continuarea marilor festiv ități de Marți, s'au desfășurat în după amiaza aceleiași zile concursuri nautice în bazinul principal al portului Constanța.

IN VACANȚĂ

D. Hore Belisha, ministrul de războiu al Angliei, își petrece concediul pe Coasta de Azur, la Cannes.

—xxo●o●xx—

Oraș distrus de incendiu

Memel, 16 (Rador). — Jumătate din casele orășelului Garsden, adică aproape 500 de clădiri, au fost distruse de focul care a isbucnit ieri.

Trei persoane au pierit în flăcări.

O problemă care pasionează

de N. BATZARIA

Modestele articole — în număr de două — ce am publicat în importanta chestiune a românizării toponimiei, mi-au atras o mulțime de scrisori, precum și observații și propuneri verbale, toate dovedind interesul viu ce trezește această chestiune.

Mă grăbesc — și chiar cu un sentiment de mulțumire — să-mi recunosc o greșeală, asupra căreia m'a făcut atent un vechiu prieten și profund cunoscător al limbei turcești. Greșala constă în traducerea ce dădusem lacului „Sütghiol", despre care scrisesem că înseamnă „Lacul laptelui".

In adevăr, așa cum scriem și pronunțăm cuvântul „Sut", în limba turcă înseamnă „lapte", numai că nu aceasta este rostirea exactă, ci „Seiudghiol", ceea ce înseamnă „Lacul sălciilor".

Trecând peste amănuntul acesta, din scrisorile trimise și din observațiile și propunerile făcute verbal, se desprind trei deziderate. Unii cer ca românizarea să nu se mărginească numai la Dobrogea și numai la denumirile geografice de origină turcească, dar să se întindă pe întreaga țară și să cuprindă toate numirile de altă origină decât cea română. Ba chiar un intelectual dela Sibiu cere înlocuirea prin cuvinte românești — adică de origină latină — a cuvintelor de origină străină.

Răspunzându-i că-mi voi face o plăcută datorie să încredințez valorosului nostru coleg d. T. Pisani lunga d-sale scrisoare, îmi permit să-i atrag atenția asupra unei greșeli în care cad, în deosebi unii dintre intelectualii din Ardeal, când este vorba despre cuvintele, intrate în limba română și pe care le cred de origină ungurească. Multe din aceste cuvinte n'aparțin limbei maghiare, ci sunt de origină slavă, așa că și noi și ungurii le-am luat din acelaș izvor. De pildă, cuvinte ca: „socoteală, muncă, sârguință" și altele.

Găsesc însă întemeiată observația d-sale cu privire la „Lacul Ghilcoș" și la schimbarea de nume ce i s'a făcut. Cuvântul „ghilcoș" (gylkos) este ungurește și înseamnă „asasin". Firește, nimeni nu cere să spunem „Lacul asasin", în loc de „Lacul Ghilcoș", ci „Lacul Bicazului", deoarece, precum îmi scrie acest corespondent, tot acolo sunt „cheile Bicazului", care despart cele două comune mari și pur românești: Bicazul moldovenesc și Bicazul transilvănean.

Totuși, nu mai știm care autoritate a găsit cu cale să-i dea denumirea de „Lacul roșu". De ce? Greu de lămurit.

Exemplul acesta arată însă că am avut dreptate, când am scris în articolul nostru anterior că românizarea toponimiei nu trebue să fie o chestiune de improvizare sau de inspirație personală de moment, ci rodul unor serioase cercetări.

O a doua categorie de corespondenți sunt pentru românizarea toponimiei turcești din Dobrogea, dar „operația" să se mărginească la atâta. In mod cu totul deo-

(Continuare in pag. 2-a)

ALUNECĂRI DE TERENURI IN FRANȚA

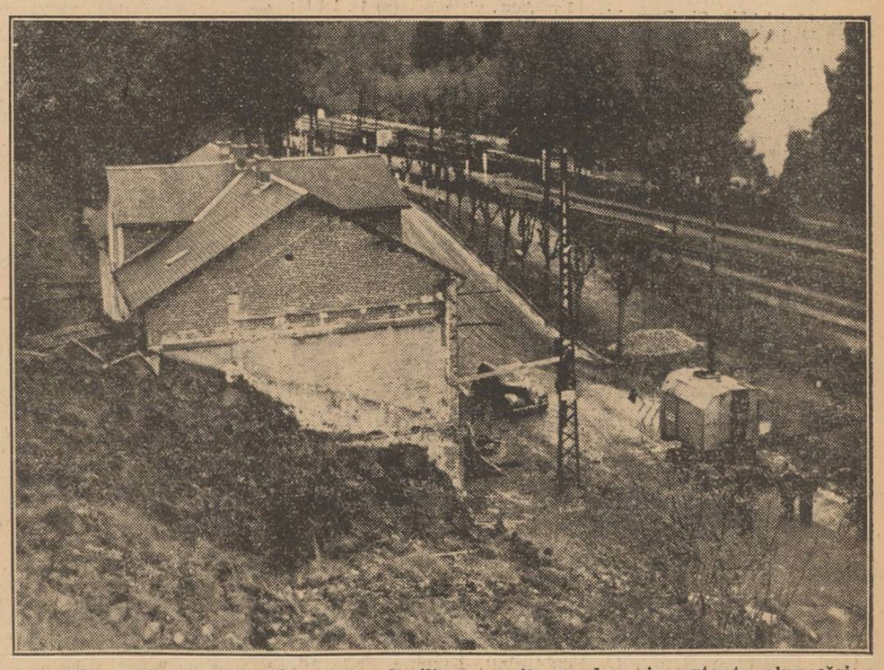

La Clermont, în locul unde în luna Aprilie a. c., s'au produs importante alunecări de teren, — care puneau în pericol circulația pe șoseaua națională Clermont-Compiégne — recentele ploi au accelerat mișcarea colinei. Clișeul nostru arată colina dela Clermont.